

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. III. Forma Sacramenti Matrimonii, in qua tota essentia ejus consistit,
est consensus legitimus conjugum, externo signo expressus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

pondetur 1. quod stipulatio, quâ Petrus v. g. promittit Paulo scribere librum, pro objecto suo habeat rem futuram; emptio autem domus rem præsentem; melius autem concipitur compositio ex re præsentem, & consensu, quam ex re futura, & consensu; quamquam & hæc compositio possit intelligi, tametsi res, quæ promittitur, v. g. liber scribendus, nunquam scribatur: Nam (inquit Dicaſtillo supra n. 268.) compositum & compositio, de qua agimus, non est compositum aut compositio physica & propria, sed metaphorica & moralis; & ut Plerique volunt, est merum ens rationis, aut extrinseca denominatio, quâ res, quæ promittitur, denominatur promissa ab actione promittendâ, ut ex promissione, cadente supra rem promissam, & ex ipsa re, quæ promittitur, componatur contractus, seu pactum; & quia caret nomine, accommodamus illi vocem, quâ alteram partem nominamus, appellando compositum ipsum promissionem, non quia fit sola actio promittendi, sed quia compositum caret speciali nomine, quod appelleretur; id quod sæpe fit & in Sacramentis, & in contractibus, aliisque similibus, in quibus ab altera parte, sive materia, sive forma, accipitur nomen ad significandum compositum illud morale artificiale, & rationis, non physicum; sic appellamus primum Sacramentum, *Baptismum*, non, quia sola tinctio, seu ablutio sit totum compositum Sacramentum; sic appellamus aliud Sacramentum *Pœnitentiam*, item, *Abſolutionem*, item *Confessionem*, quamvis non fit una ex istis partibus tantum, sed omnes simul.

Eadem ergo ratione appellamus promissionem compositum ex re, quæ dicitur promissa, & ex promissione ipsa, seu actione promittendi. Ad hoc autem ut hæc compositio fiat, & hoc compositum morale censeatur fieri, & esse, non requiritur alia existentia partis, quam quæ sufficiat ad hoc, ut ea pars possit componere illud qualecumque compositum simul cum sua parte. Immo, si aliqua alia existentia repugnet ejusmodi compositioni, necessario illam debet excludere, ut fiat compositio. Hæc ille.

Hinc ad promittendum aliquid, faciendum imposterum, satis est, quod promittens noverit illud esse possibile, posseque se illud facere, ut ex se satis constet; immo, si jam factum esset, non esset ejus fieri objectum promissionis. Ergo ut actio promittendi possit efficere rem, quæ promittitur, hæc res non debet actu existere secundum id, quod promittitur, id est, si promittitur fieri, non debet esse facta, si dari, non debet esse data, si liber scribi, non debet esse scriptus; sed posse scribi, & sub hac possibilitate potest esse materia, supra quam cadit promissio, eaque ratione simul cum actione promittendi componit unum compositum

morale, constans ex actione promittendi, quæ exprimitur internus animi consensus, & ex re, quæ promittitur; ad hoc autem, ut hoc morale compositum existat, non requiritur alia existentia rei promissæ, ut explicatum est. Itaque non solum contractus circa materiam actu existentem, ut Matrimonium; sed etiam contractus circa materiam possibilem, ut promissio prædicta, possunt dici componi ex re, circa quam versatur altera pars. Ita Dicaſtillo supra n. 269.

Atque ut nulla talis foret compositio, etiam in contractu Matrimonii, nunquid ideò periclitaretur Fides Catholica de Sacramentis novæ Legis? Minimè: nam dicendo, corpora contrahentium tantum esse materiam remotam & circa quam, salvatur sufficienter doctrina Concil. Florent. in Decret. Eug. ut patet ex antè dictis. Et quia hic modus dicendi minorem, immò vix ullam, ut sic dicam, patitur difficultatem, hinc illum eligimus, & consequenter dicimus:

CONCLUSIO III.

Forma Sacramenti Matrimonii, in qua tota essentia ejus consistit, est consensus legitimus conjugum, externo signo expressus.

Hæc Conclusio videtur esse Scoti 4. dist. 26. q. 1. n. 17. ubi sic definit Sacramentum Matrimonii: *Est expressio certorum verborum maris & feminae ad se invicem, significantium traditionem mutua potestatis corporum, ad prolem debite procreandam, ex institutione Divina efficaciter significans gratiam, conferendam mutuo contrahentibus, ad conjunctionem mutuam animorum gratiosam.* Ubi solus consensus externo signo expressus, sive signum expressivum consensus interni, exprimitur in recto; hoc autem signum Doct. Subt. ibid. n. 13. in fine nominat formam hujus Sacramenti dicens: *Forma autem est aliquid signum sensibile, institutum à Deo, ad significandum efficaciter gratiam tunc collatam.*

Et prosequitur: *Sed hæc est dubium. Vel enim Deus instituit ita indeterminatum signum, ut sit signum efficax gratiæ, sicut indeterminatum signum requisitum ad contractum, vel magis determinavit illud, quod debet esse efficax gratiæ, quam ex impositione humana determinetur signum sufficiens ad contractum; & si sic, vel determinavit aliqua verba præcisè, puta, Accipio te in meam, vel in meum; vel determinavit indifferenter quæcumque verba exprimentia talem consensum.*

Et inter ista multum interest; quia si determinavit strictissimè illud, scilicet quod forma hujus Sacramenti consistit in verbis præcisè, sequitur, quod multoties est contractus Matrimo-

127.
Definitio Sacramenti Matrimonii, ex Scoti.

Forma ejus, ex eod.
128.
An Deus instituerit aliquid determinatum signum.

nii sine Sacramento, etiam in Lege Evangelica; quia multoties contrahitur per alia verba, quam per ista. Si etiam determinavit verba, sed indifferenter consensum istum exprimentia, quæcumque sint ista; adhuc tamen, cum contrahatur quandoque inter mutos sine verbis, sequitur, quod alicubi est contractus iste sine Sacramento. Nec istud est absurdum, quia possibile est, quod usque ad legem Evangelicam frequenter contraheretur, ubi tamen nunquam fuit Sacramento, ut hic loquimur, scilicet proprie.

Si autem non determinavit, quod sit Sacramentum gratiæ magis, quam ex impositione humana determinetur signum sufficiens ad contractum, tunc potest dici, quod in quocumque contractu in lege Evangelica comitatur Sacramentum; quia illud signum, quod requiritur ad contractum, est ex institutione Divina Sacramentum. Hucusque Scotus.

Itemque n. 17. in fine sic ait: Si autem stringendo formam ad certum signum, & ad ministros determinatos, oporteat consequenter dicere, quod non omnes contrahentes in lege Christiana recipiant Sacramentum; potest tamen dici, quod percipiunt gratiam, si aliis non sit obex; quia Deus assistit ibi propter difficultatem illius contractus honesti; non tamen tantam gratiam, quantum perciperent cum Sacramento, maxime si impossibilitas non excuset.

129.
Dubitatur
tamen incli-
nat ad sen-
tentiam
communem.

Ex his patet Doct. Subtilem dubitasse, an ex institutione Divina, foret necessarium ad valorem Sacramenti Matrimonii certum signum, seu certa forma verborum, alioquin non necessaria ad valorem contractus Matrimonii. Videtur tamen magis inclinare ad sententiam communem, quæ docet sufficere quodcumque signum externum, sufficienter expressivum consensûs interni, sive, idem signum sufficere ad valorem contractus & Sacramenti; quia neque ex Scriptura, neque ex PP. aut Concil. constat, Christum instituisse aliud signum, quando elevavit contractum Matrimonii ad dignitatem Sacramenti; ergo non est asserenda necessitas alterius signi, quæ, quanta quanta est, dependet à voluntate Christi.

Interim Scotus nihil resolvit, propter varias sententias DD. sed, quid consequenter dicendum sit, exponit, ut vidimus. Cum autem in textu præcedenti doceat, ut supra meminimus, quod institutio Matrimonii in esse Sacramenti, facta sit Matth. 19. videtur Scotus, sicut dixi, magis propendere in sententiam communem. Nam illò loci Christus Dominus loquitur de Matrimonio, nihil innovans in contractu, sed absolute, prout ab initio fuerat institutum: ergo institutio ibi facta non postulat contractum aliter fieri, ut sit Sacramentum inter fideles baptizatos.

130.
Apost. Ephes. Sed neque Paulus ad Ephes. 5. alludens tam ad verba primi parentis, quam ad eadem

repetita & confirmata à Christo, aliquid speciale in contractu designat, quod foret necessarium ad rationem Sacramenti, sed absolute de eo loquitur & universaliter juxta primam institutionem; ergo non est conveniens, quod nos aliquid aliud requiramus, ad rationem Sacramenti, quam quod olim erat requisitum ad contractum, præter Baptismum, qui est janua omnium Sacramentorum, juxta alibi dicta, & communem sententiam Ecclesiæ.

Porro quod ait Scotus n. 15. contrahentes in lege Christiana percipere gratiam, tamen non recipiant Sacramentum, si aliis non sit obex, intelligit Hiquæus in suo Comment. ad illa verba n. 81. de gratia ex opere operantis, & per excitationem; non autem de opere operato; quod significant illa verba Scoti: Propter difficultatem contractus honesti, quasi diceret; quia contractus difficilis est & honestus, idè meretur gratiam apud Deum, si aliis debite sit circumstantionatus; & per consequens, sic contrahentes percipiunt gratiam, non tamen tantam quantum reciperent per Sacramentum; quia præter gratiam illam ex opere operantis, per Sacramentum recipiunt gratiam ex opere operato, juxta propriam suam dispositionem & cooperationem.

Restat hic probandum; quod in sola forma consistat essentia Sacramenti Matrimonii, sive quod mutus consensus, per verba de præsentii expressus, sit tota essentia Matrimonii. Quod Aliqui conantur ostendere ex eo, quod hoc Sacramentum sit transiens; ergo & significatio ejus; ergo & signum quod significat; jam autem corpora contrahentium permanent: similiter vinculum Matrimonii, quod oritur ex illo consensu; solus autem consensus est, qui transit; ergo huic soli competit significatio & effectus gratiæ, & per consequens ratio Sacramenti. Sicuti in Sacramento Ordinis, potestas, quæ datur, & permanet, non ingreditur essentiam Sacramenti, neque instrumenta, per quæ datur potestas, neque suscipiens potestatem, sed sola traditio instrumentorum, & verba, quæ transeunt, quamvis alia jam enumerata requirantur vel antecedenter, vel consequenter. Ergo similiter in Sacramento Matrimonii, tamen corpora contrahentium, tamquam materia remota & circa quam, antecedenter & concomitanter requirantur, ut etiam consequenter requiritur vinculum Matrimonii, tamquam effectus; equidem solus consensus mutus, per verba de præsentii expressus, qui transit, videtur constituere essentiam hujus Sacramenti.

Quod autem Matrimonium sit Sacramentum transiens, & non permanens, patet; quia aliis usus ejus conferret gratiam, veluti utitur

Eucharistiæ permanentis, quod constat esse falsum.

Proinde, licet vinculum Matrimonii permanens significet conjunctionem Christi cum Ecclesia, equidem non est Sacramentum propriè dictum; non enim significat illam conjunctionem, per modum actionis sacræ, & cum effectu gratiæ sanctificantis. Est autem vinculum istud res & Sacramentum simul; res, quia significatur per consensum mutuum, per verba de præsentis expressum; Sacramentum autem impropiè, quia significat conjunctionem Christi cum Ecclesia. Sacramentum tantùm, est mutus ille consensus; quia tantùm significat; res tantùm, gratia Sacramentalis, quæ solummodo significatur.

Sed nunquid hic discursus sufficienter probat intentum? Videri posset alicui, quòd non; nam, ut dixi Concluf. præcedenti, res permanens potest esse de essentia Sacramenti transeuntis; ut enim Sacramentum dicatur transire, sufficit quòd altera pars transeat.

Respondeo: sufficit omninò; sed nunquid etiam hoc sufficit, ut utraque pars dicatur causare gratiam sanctificantem? Patet, quòd non; quia Sacramentum istud non causat gratiam, nisi inquantùm transit: ergo sola illa pars causat, quæ transit, quia illa sola est, quæ significat per modum actionis sacræ, adedque in ea sola fundatur significatio Sacramentalis; sicuti tota significatio Sacramentalis Sacramenti Pœnitentiæ fundatur in Absolutione, quamquam hæc Absolutio, ut Sacramentaliter significet, prærequirit Confessionem dolorosam. Sicuti ergo in sola Absolutione consistit, ut suo loco ostendimus, tota essentia Sacramenti pœnitentiæ (voca Confessionem dolorosam, partem moralis alicujus compositi, aut conditionem finè qua non, quæ tantùm est quæstio de nomine) ita in præsentis, sola forma Sacramenti Matrimonii est tota essentia; quia ipsa sola Sacramentaliter significat; voca corpora contrahentium materiam ex qua compositi alicujus moralis, sive potius materiam circa quam istius consensus, quæ solum est quæstio de nomine.

Essentiam itaque Sacramenti appello, id, quòd Sacramentaliter significat per modum actionis sacræ, si est Sacramentum transiens; constat autem tali modo non significare corpora contrahentium in hoc Sacramento; & idedò dicimus, solam formam esse totam essentiam, vocentur corpora materia ex qua, sive circa quam, parùm refert. Aliud cernitur in Sacramento Baptismi v. g. ubi ablutio, quæ est materia ex qua, etiam significat per modum actionis sacræ eundem effectum, quem significat forma verborum; & idem est in Confirmatione, Extrema Unctione & Ordine, in quibus materia ex qua, sunt actio-

nes, à Christo institutæ ad eundem effectum significandum cum forma verborum.

Neque hæc dicta repugnant Decreto Eug. in Conc. Florent. in quo consensus mutuus, per verba de præsentis expressus, dicitur causa efficiens Matrimonii; quia per Matrimonium non intelligit Sacramentum Matrimonii, seu Matrimonium in fieri; sed vinculum Matrimoniale, seu Matrimonium in factò esse, quòd propriè & simpliciter vocatur Matrimonium; nos autem dicimus istum consensum mutuum esse formam Sacramenti Matrimonii, non verò causam ejus efficientem propriè & in rigore loquendo.

Quòd addo: quia etiam aliquo modo posset dici causa efficiens Sacramenti; sic enim in physicis anima, seipsam uniens corpori in nutritione, aliquo modo est causa efficiens & formalis ejusdem compositi; ergo consimiliter consensus mutuus, uniens sibi ipsi moraliter practicam significationem gratiæ, aliquo modo posset dici causa efficiens & formalis Sacramenti Matrimonii. Ceterùm propria causa efficiens Sacramenti Matrimonii, sunt ipsi contrahentes, qui ponunt signum externum, cui ex promissione Divina annectitur gratia sanctificans, ut videbimus Concluf. sequenti:

Rogat aliquis à me, cur Eug. in suo Decreto non assignaverit materiam & formam hujus Sacramenti, neque causam ejus efficientem? Respondeo, propter diversitatem opinionum; supponens utique, in omni Matrimonio debere reperiri verum contractum, ac proinde illam esse materiam & formam, ac causam efficientem Sacramenti, quæ est materia & forma, ac causa efficiens contractus. Assignavit autem causam efficientem vinculi matrimonialis; quia illa apud Omnes erat certa.

Porro quòd ait Eug. *Causa efficiens Matrimonii regulariter est mutuus consensus* &c. non sic intelligas velim, quasi aliquando alia sit causa efficiens, quam mutuus consensus, aut absque mutuo consensu possit fieri Matrimonium, quòd falsum esse, patet ex alibi dictis; sed addidit Eug. *ly Regulariter*, ut significaret, consensum non necessariò esse exprimentum verbis propriè dictis, prout superius suo loco latius ostendimus; ubi etiam admisimus, copulam carnalem posse subire rationem illius signi, per consequens, posse esse causam efficientem vinculi matrimonialis, & formam Sacramenti Matrimonii.

Sed contra, dicit aliquis; illa copula non est actio sacræ. Respondetur: tam sacram esse, atque porrectio manus, vel traductio in domum, quæ sunt forma Sacramenti, quando adhibentur pro signo externo consensus interni.

Institas: copula est actio inhonestæ; non enim

135.
Hæc doctrina non repugnat Florent.

Consensus mutuus ali-
quo modo po-
tente dici cau-
sa efficiens
hujus Sacra-

136.
Quare Florent. non assignaverit materiam & formam hujus Sacram.

Quare addiderit *ly Regulariter*.

Copula potest esse forma.

137.
Obiectio solvitur.

enim honestatur, nisi inter conjuges; ergo minus sacra, quam porrectio manûs, immò absolutè non sacra.

Solvitur. Respondetur: copulam honestari non solum inter conjuges in facto esse, sed etiam in fieri; hic autem sunt conjuges in fieri, nam per illam copulam perficitur Matrimonium. Dicuntur ergo illæ actiones sacræ, quia habent annexam significationem practicam gratiæ.

138. *An illa copula sit peccaminosa.* Aliqui hic respondent; illam copulam non habere rationem formæ, sed supponere semper consensum, alio signo expressum. Vide dicta Sect. præced. Conclus. 5.

Sed quid, si eo usque suspenderetur consensus? Respondent ipsi; casum non esse moralem, cum enim possint sine peccato copulari, cur volent peccare? Verum hic petitur principium; nam probatum oportuit, non suppositum, copulam illam esse peccaminosam; & aliunde potest contingere, quod si alio signo exprimeret suum consensum, alia pars nollet contrahere, v. g. quando subfuit ab initio impedimentum dirimens, & jam dispensatum est.

Et supposito adhuc posset esse forma. Supposito autem quod esset peccaminosa; ergo non potest esse forma, Negatur Conseq. sed inde solum videtur sequi, quod impediretur efficacia gratiæ, cum Matrimonium sit Sacramentum vivorum, quod prærequirit statum gratiæ. Nonne si Ecclesia prohiberet contrahere Matrimonium per certum aliquod signum, v. g. per porrectionem manûs, nonne, inquam, signum illud, quàmvis peccaminosum, esset vera forma validi Sacramenti? Quid ni (interrogat quispiam) idem posset dici de copula?

139. *Probatur à simili.* Respondeo: planè idem dici posset, si copula foret prohibita per solum jus humanum. Neque tunc esset forma, quatenus peccaminosa est; sed quatenus est talis actus externus, per quem exprimitur consensus internus, ad quam expressionem impertinens est ratio peccati. Accipe simile; consecratio Eucharistiæ potest esse peccaminosa, & nihilominus valet; quia ratio peccati impertinens est ad transubstantiationem, ad quam sufficiunt signa illa externa, cum voluntate consecrandi; & alioquin per se loquendo consecratio est actus bonus & honestus, & solum extrinsecè vitiatus à fine, aut alia indebita circumstantia. Ergo confimiliter si copula illa ex objecto suo foret bona & honesta, ut ego suppono, & statim probabo, & solum extrinsecè vitiata, defectu debiti finis, aut alterius circumstantiæ, v. g. quia per legem humanam prohibita, nulla est ratio, quare non foret legitima forma Sacramenti Matrimonii eodem modo, quo porrectio manûs, quæ similiter esset mala.

140. Immo, tamen illa copula per se esset ma-

la, cur non posset esse valida forma Sacramenti Matrimonii, sicuti ablutio occisiva, tamen per se mala, potest esse materia valida Baptismi? Sicuti enim illa ablutio, non quæ mala, sed quæ vera ablutio, est valida materia; neque hoc repugnat institutioni Christi, qui generaliter pro materia Baptismi instituit ablutionem; sic itidem copula in tali casu, non foret forma valida Sacramenti Matrimonii, quatenus mala est; sed quatenus est verum signum consensûs interni, quod à Christo institutum est pro forma hujus Sacramenti. Intellego autem per copulam, non ipsam præcisè commixtionem, sed dispositionem ad illam (quàmvis & ipsa commixtio possit intelligi, si tanta esset malitia hominum, ut vellet peccare, ubi & quando non esset opus peccare) quæ indubiè esset peccaminosa, nisi simul poneretur Matrimonium.

Et quàmvis illa dispositio seu copula sit naturâ prior Matrimonio, tamen in illo instanti naturæ non verificatur hæc propositio: *Cognoscit non suam*; quia in eodem instanti durationis hæc est vera: *Cognoscit suam*. Sicuti non verificatur in instanti naturæ hæc propositio: *Homo non est risibilis*, quàmvis præcedat naturâ rationalitas, quæ abstrahit à risibilitate; idque quia in eodem instanti durationis verificatur hæc propositio: *Homo est risibilis*.

Deindè, demus cognoscere non suam, illud non est peccatum; nisi quando post illum actum manet non sua. Veluti dum aliquis mihi dat pecuniam mutuam, non facio ipsi injuriam, accipiendo ejus pecuniam, quia per illam acceptionem fit pecunia mea; sed si post acceptionem maneret alterius; ergo similiter in præsentia. Et ratio est; quia ipsa copula habet rationem contractûs Matrimonii.

Finem imponet Conclusioni resolutio hujus quæstionis: Forma hujus Sacramenti qualiter una? Respondet Scotus supra num. 15. *Una unitate integritatis, non unitate indivisibilitatis: verba enim, hinc inde expressis conceptibus, sunt unum signum integrum, & respectu contractûs, & respectu gratiæ. Nec est inconveniens plures formas particulares esse unum Sacramenti, sicut dictum est supra de Eucharistia, de forma super panem & vinum.* Cum autem forma sit tota essentia hujus Sacramenti, sequitur hoc Sacramentum esse unum unitate integritatis, non unitate indivisibilitatis, contra Petrum de Ledesma de Matrim. q. 42. a. 1. dub. 3. ad 3. ubi docet esse unum Sacramentum, etiam unitate indivisibilitatis, quem sequitur Sanchez lib. 2. disp. 10. cap. n. 5. quia, inquit hic Auctor, licet ibi sint plura materialiter, & in genere entis; at est unicum signum, representans unicam unionem Christi cum Ecclesia, & unica materia

& forma, ac neutra per se hoc repræsentat: quod longè aliter contingit in Eucharistiæ speciebus, cum quævis per se constet ex sua materia & forma, habeatque veram significationem & gratiam conferat. Hæc ille.

143. Respondeo: repræsentationem unionis Christi cum Ecclesia, non esse sacramentalem novæ legis; tum, quia hanc unionem non causat Sacramentum Matrimonii, sed supponit; de ratione autem Sacramenti novæ legis est, causare suum significatum; tum, quia eandem repræsentationem habuit Matrimonium, antequam institueretur Sacramentum. Porro dicitur Sacramentum novæ legis, ut causat gratiam. Cum ergo gratia duplex sit, scilicet in utroque contrahente, etiam ejus significatio duplex esse debet, saltem virtualiter, veluti dum plures unâ formâ baptizantur.

144. Immo significatio hæc formaliter duplex est, quia duplex partialis forma, consensus viri & mulieris, qui non aliter causant gratiam, quam ut diversi sunt; sic enim, & non aliter, constituunt contractum, qui ex his integratur.

Deinde (inquit Hiquæus in suo Comment. ad illum locum Scoti n. 74.) sive minister sit uterque sibi ipsius Sacramenti, sive alteri, non ministrat sibi aut alteri, nisi per consensum proprium, qui est in potestate ipsius; ac proinde respectu illius salvatur intentio requisita in ministro; quia actio, ut procedit à ministro, est applicatio seu ministerium Sacramenti, non aliter. Vinculum præterea est diversum in ipsis, qui est effectus contractus, quia vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, neque vicissim mulier sui, sed vir. Vinculum ergo unius respectu alterius, est obligatio, quâ alteri tenetur, cum nullus ad seipsum obligari possit per justitiam, quæ est ad alterum: & quàm vis respondeat obligatio similis in altero, planè diversa est, & ex diversa numero causa, nempe ex consensu proprio ejus. Hæc ille.

Igitur hic duplex forma, duplex materia, duplex intentio, duplex gratia, & duplex vinculum, quid ni ergo sit duplex partiale Sacramentum? Quippe quod causæ diversæ, ad suos diversos effectus simul concurrant, non tollit diversitatem in causis, inquit Hiquæus sup. n. 75.

145. Quod attinet ad Sacramentum Eucharistiæ, admittimus aliquam esse disparitatem, sed in multis est paritas; videlicet, quod sicut diversa verba consecrationis, applicata diversis materiis, pani scilicet & vino, causant in ipsis diversos effectus ex vi verborum, & species consecratæ causant singulæ gratiam in suscipientibus; ita etiam distincti consensus, exterius expressi, applicati distinctis corporibus, causant in ipsis diversos effectus, scilicet

et diversa numero vincula seu obligationes, & singuli conferant gratiam suscipientibus hoc Sacramentum, si adsit debita dispositio, & juxta quantitatem dispositionis; ita, ut in uno possit causari gratia, eâ non causatâ in altero propter obicem; & in uno majorem, in altero minorem, propter inæqualem dispositionem; fortè etiam in uno esse Sacramentum, & non in alio, ut infra dicitur. Patet ergo (inquit Hiquæus supra) diversitas partialis, à Doctore asserta, ex diversitate signi partialis, ex diversitate ministri, ex diversitate subjecti, & ex diversitate dispositionis.

Sed dicit aliquis cum Melchioro Cano de Locis lib. 8. c. 5. in solutione ad 3. Sacerdos est minister hujus Sacramenti; ergo malè asseritur ab Hiquæo diversitas partialis, ex diversitate ministri. Responso erit

CONCLUSIO IV.

Ministri Sacramenti Matrimonii, sunt ipsi contrahentes, non autem Sacerdotes benedicentes, vel assistentes.

146. Ita communissimè DD. contra Melchiorum Canum de Locis Theologicis lib. 8. cap. 5. Marium Scribonium Sum. totius veritatis Theolog. de Sacram. Disput. 9. q. 5. Sylvium q. 42. Suppl. a. 1. quæsito 1. & 2. & Paucos alios, existimantes, ministrum esse Sacerdotem, & verba ejusdem: *Ego vos in Matrimonium conjungo* &c. aut similia, formam; verba verò contrahentium esse materiam, quæ proinde sine illis faciant contractum civilem, non Sacramentum.

Sed hanc opinionem Varii notant, esse temerariam, aut improbabilem. Nos à censura abstinentes, quoniam adhuc hodie publicè in Academia Lovaniensi propugnatur, cam, saltem ut minùs probabilem, rejicimus, & oppositam, quæ est Conclus. nostra, probamus ex Conc. Florent. & Trident. quæ, ut suo loco vidimus, docent, Matrimonium in nova lege esse verè & propriè dictum Sacramentum; nusquam tamen dicunt, ministrum hujus Sacramenti esse Sacerdotem seu Parochum; quod tamen indubiè dixissent, si Christus in lege nova eum specialiter instituisset. Quæ enim ratio, potius silendi ministrum Matrimonii à Christo institutum, & necessarium ad valorem Sacramenti, quàm ministrum aliorum Sacramentorum?

147. Multis (inquit Conc. Florent.) *adhibitis* *disputationibus, colloquutionibus & tractatibus,* *postque non mediocrem testimoniorum inspectionem, quæ ex SS. Ecclesiæ PP. & DD. deducta sunt, & earum, de quibus agebatur, rerum* *dis-*

146. *Oppositum Conclus. docet Canus, Scribonius, Sylvius & alii.*

147. *Conclus. probatur ex Florent.*